

Pr. 473/2023
cy

**CENTRUL NAȚIONAL
ANTICORUPȚIE AL
REPUBLICII MOLDOVA**

**NATIONAL ANTICORRUPTION
CENTRE OF THE REPUBLIC OF
MOLDOVA**

Adresa: MD-2004, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 198, mun. Chișinău, Republica Moldova
tel. (+373) 22-25-72-94, email: secretariat@cna.md

Nr. 06/2/20738 din 27.12.2023

La nr.473 din 14.12.2023

Parlamentul Republicii Moldova

Prin prezenta, Vă remitem atașat raportul de expertiză anticorupție la proiectul de lege privind modificarea unor acte normative (Codul electoral nr. 325/2022 – art.1, 16, 45, ș.a.; Legea privind partidele politice nr. 294/2007 – art.25).

Anexă: Raportul de expertiză anticorupție – 2 (două) file.

Director adjunct

Digitally signed by Savca Alexandru
Date: 2023.12.27 14:58:10 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Alexandru SAVCA

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA		
D.D.P. Nr.	3385	
"27"	12	2023
Ora		

RAPORT DE EXPERTIZĂ ANTICORUPȚIE

Nr. ELO23/9352 din 27.12.2023

la proiectul de lege privind modificarea unor acte normative (Codul electoral nr. 325/2022 – art.1, 16, 45, ș.a.; Legea privind partidele politice nr. 294/2007 – art.25)

Prezentul raport de expertiză anticorupție a fost întocmit de Centrul Național Anticorupție al Republicii Moldova în baza Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, a Legii nr.1104/2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție, a Legii integrității nr.82/2017 și a Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, aprobată prin Hotărârea Colegiului Centrului nr.6 din 20 octombrie 2017.

I. Analiza riscurilor de corupere a procesului de promovare a proiectului

I.1. Pertinența autorului, categoriei propuse a actului și a procedurii de promovare a proiectului

Autor al proiectului de act normativ este Parlamentul RM, iar autor nemijlocit este un grup de deputați în Parlament, ceea ce corespunde art.73 din Constituția Republicii Moldova și art.47 alin.(3) din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr.797/1996.

Categoria actului legislativ propus este Lege organică, ceea ce corespunde art.72 din Constituție și art. 6-12 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative.

I.2. Respectarea rigorilor de transparență în procesul decizional la promovarea proiectului

Conform art.8 al Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional *"etapele asigurării transparenței procesului de elaborare a deciziilor sunt:*

- a) informarea publicului referitor la inițierea elaborării deciziei;*
- b) punerea la dispoziția părților interesate a proiectului de decizie și a materialelor aferente acestuia;*
- c) consultarea cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate;*
- d) examinarea recomandărilor cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate în procesul de elaborare a proiectelor de decizii;*
- e) informarea publicului referitor la deciziile adoptate."*

Proiectul supus expertizei a fost publicat pe site-ul Parlamentului RM, cu anexarea notei informative, fiind asigurat accesul părților interesate la proiectul prenotat pentru a putea prezenta/expedia recomandări asupra acestuia.

I.3. Scopul anunțat și scopul real al proiectului

Potrivit notei informative: „Proiectul a fost elaborat ca urmare a propunerilor parvenite din partea Comisiei Electorale Centrale și reprezintă o consolidare a eforturilor autorității electorale de a îmbunătăți și a optimiza procesul electoral, avînd ca scop asigurarea transparenței și echității în desfășurarea alegerilor. [...] Modificările propuse vor contribui la perfecționarea procedurilor electorale și eludarea interpretărilor de ordin normativ de către subiecții implicați în procesul electoral, cel puțin în cadrul următoarelor alegeri naționale, dar și cele locale noi.”

Analizînd normele elaborate s-a constatat că prin proiect se propune modificarea Codului electoral și Legii nr.294/2007 privind partidele politice. În acest sens, autorul a precizat că, „Desfășurarea scrutinului local din toamna acestui an a evidențiat necesitatea operării anumitor modificări ale legislației electorale în scopul înlăturării curențelor normative sesizate, inclusiv de ordin tehnic.”

I.4. Interesul public și interesele private promovate prin proiect

Proiectul promovează interesul public privind îmbunătățirea procedurilor electorale și evitarea interpretărilor normative făcute de către participanții implicați în procesul electoral în timpul alegerilor generale viitoare.

I.5. Justificarea soluțiilor proiectului

I.5.1. Suficiența argumentării din nota informativă.

În conformitate cu art.30 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, proiectele de acte normative sunt însoțite de „nota informativă care cuprinde:

- a) denumirea sau numele autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului actului normativ;
- b) condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ și finalitățile urmărite;
- c) descrierea gradului de compatibilitate, pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene;
- d) principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi;
- f) modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare”.

Prin argumentele prezentate în nota informativă, autorul a demonstrat necesitatea elaborării proiectului, respectînd în același timp cerințele art.30 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative.

I.5.2. Argumentarea economică-financiară.

Conform art.30 lit.e) al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, nota informativă trebuie să conțină „e) fundamentarea economico-financiară”.

Potrivit notei informative: „Pentru implementarea prevederilor prezentului proiect nu va fi necesară alocarea unor sume de bani suplimentare din contul bugetului de stat.”

II. Analiza generală a factorilor de risc ale proiectului

II.1. Limbajul proiectului

Potrivit art.54 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative „textul proiectului actului normativ se elaborează [...] cu respectarea următoarelor reguli: [...]

- a) se expune într-un limbaj simplu, clar și concis [...]
- c) terminologia utilizată este constantă, uniformă și corespunde celei utilizate în alte acte normative, în legislația Uniunii Europene și în alte instrumente internaționale la care Republica Moldova este parte, cu respectarea prevederilor prezentei legi; [...]
- e) se interzice folosirea neologismelor dacă există sinonime de largă răspândire, [...]
- f) se evită folosirea [...] a cuvintelor și expresiilor [...] care nu sînt utilizate sau cu sens ambiguu;
- g) se evită tautologiile juridice;
- h) se utilizează, pe cât este posibil, noțiuni monosemantice, [...]"

Textul proiectului este expus într-un limbaj simplu, clar și concis, cu respectarea regulilor gramaticale și de ortografie, întrunind cerințele prevăzute de art.54 din Legea nr.100/2017.

II.2. Coerența legislativă a proiectului

În textul proiectului nu au fost identificate norme contradictorii sau conflicte dintre prevederile acestuia cu reglementările altor acte normative în vigoare.

II.3. Activitatea agenților publici și a entităților publice reglementată în proiect

Proiectul conține reglementări privind activitatea Comisiei Electorale Centrale, consiliului electoral de circumscripție - organe electorale constituite în scopul organizării și desfășurării alegerilor generale.

II.4. Atingeri ale drepturilor omului care pot fi cauzate la aplicarea proiectului

Prevederile proiectului nu aduc atingere drepturilor fundamentale ale omului consacrate de Constituția Republicii Moldova, Declarația Universală a Drepturilor Omului și Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

III. Analiza detaliată a factorilor de risc și a riscurilor de corupție ale proiectului

- 1 -
<p>Art.I pct.11 potrivit proiectului de lege Art. I. – Codul electoral nr.325/2022 [...], se modifică după cum urmează: [...] 11. La articolul 85, alineatul (1) după textul "în termen de 5 zile," se completează cu textul "<u>iar în cazul alegerilor locale generale în 10 zile</u>".</p>
<p>Obiecții: Cu referire la modificarea propusă de proiect pentru art.85 alin.(1) din Codul electoral, aceasta nu corespunde rigorilor de tehnică legislativă, iar ca urmare va permite interpretări abuzive la aplicare în ceea ce privește termenul în care Comisia Electorală Centrală întocmește procesul-verbal în cazul alegerilor locale generale.</p> <p>Prin urmare, integrând textul propus cu redacția în vigoare a art.85 alin.(1) din Codul electoral, utilizarea textului „în cazul alegerilor locale generale în 10 zile” nu oferă o înțelegere clară a prevederilor respective privind termenul în care se întocmește procesul-verbal în cazul alegerilor locale generale, deoarece nu se precizează dacă acest termen este de 5 zile sau de 10 zile. Or, art.62 alin.(2) din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative stabilește expres că modificările aduse actului normativ trebuie să se integreze armonios în actul respectiv, asigurându-se unitatea de stil și de terminologie, precum și succesiunea firească a</p>

elementelor structurale.

În consecință, în formula propusă de proiect, după adoptarea modificărilor propuse, se vor stabili două termene distincte, unul de 5 zile și celălalt de 10 zile, în care Comisia va întocmi procesul-verbal în cazul alegerilor locale generale, nefiind clar în ce situații se va aplica un termen sau celălalt. Potrivit art.85 alin.(1) din Cod electoral, „În cazul alegerilor parlamentare, prezidențiale, locale generale și al referendumului republican, Comisia Electorală Centrală întocmește, în termen de 5 zile, în baza actelor prezentate de către consiliile electorale de circumscripție, un proces-verbal care conține: [...]”

Stabilirea unor termene incerte complică realizarea drepturilor și intereselor atât publice, cât și private, precum și acordă persoanelor responsabile competența de a institui și de a stabili/prelungi termene fără nicio restricție sau obligație de a oferi o justificare clară pentru astfel de prelungiri.

Recomandări:

Se recomandă reconsiderarea modificărilor propuse la art.85 alin.(1) din Cod electoral și stabilirea unui singur termen pentru întocmirea procesului-verbal de către Comisie în cazul alegerilor locale generale (spre exemplu, se propune următorul cuprins pentru pct.11: „La articolul 85, alineatul (1), textul „ locale generale” se exclude, iar după textul “în termen de 5 zile,” se completează cu textul “iar în cazul alegerilor locale generale în 10 zile”).

Factori de risc:

- Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative
- Lipsa unor termene concrete/termene nejustificate/prelungirea nejustificată a termenilor

Riscuri de corupție:

- Generale

IV. Concluzia expertizei

Proiectul a fost elaborat de un grup de deputați în Parlamentul Republicii Moldova ca urmare a propunerilor parvenite din partea Comisiei Electorale Centrale și reprezintă o consolidare a eforturilor autorității electorale de a îmbunătăți și a optimiza procesul electoral, având ca scop asigurarea transparenței și echității în desfășurarea alegerilor. Modificările propuse vor contribui la perfecționarea procedurilor electorale și eludarea interpretărilor de ordin normativ de către subiecții implicați în procesul electoral, cel puțin în cadrul următoarelor alegeri naționale, dar și cele locale noi.

Proiectul promovează interesul public privind îmbunătățirea procedurilor electorale și evitarea interpretărilor normative făcute de către participanții implicați în procesul electoral în timpul alegerilor generale viitoare.

Cu toate acestea, unele norme din proiect nu corespund rigorilor de tehnică legislativă, ceea ce va permite interpretări abuzive în aplicarea termenului în care Comisia Electorală Centrală întocmește procesul-verbal în cazul alegerilor locale generale.

Prin urmare, se sugerează revizuirea proiectului de decizie în conformitate cu obiecțiile și recomandările prezentate în raportul de expertiză anticorupție.

27.12.2023

Expert al Direcției legislație și expertiză anticorupție:

Xenia VAMBAȘ, Director principal

Digitally signed by Vameș Xenia
Date: 2023.12.27 14:00:58 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

